

The background of the entire page is a photograph of two young children lying on their stomachs on a colorful, patterned mat. The child in the foreground is wearing a white and blue striped long-sleeved shirt and is looking towards the right. The child in the background is also wearing a striped shirt and is looking towards the camera with an open mouth, as if laughing or playing. The overall scene is bright and cheerful.

TURVALLINEN KOTI LAPSELLE

OPAS

tukes

Kohti turvallisempaa arkea	3	Lelujen maailma	13
<i>Mitä kemikaalien vaarallisuus tarkoittaa?</i>	4	<i>Muistilista lelujen ostajalle</i>	13
<i>Miksi kemikaalit ovat vaarallisia erityisesti lapsille?</i>	4	<i>Kävelytuolit</i>	14
Ennen lapsen syntymää	5	<i>Muovilelut</i>	14
Turvallinen lastenhuone	6	<i>Liidut, kynät, vesivärit, liimat</i>	14
<i>Sähköturvallisuus kuntoon</i>	6	<i>Meikit ja kasvomaalit</i>	15
<i>Pienet pintaremontit</i>	6	<i>Väliaikaiset tatuoinnit</i>	15
<i>Lastenhuoneen kalusteet; kaapit, hyllyt, verhot</i>	7	<i>Sähköiset lelut ja laitteet</i>	15
<i>Hoitopöytä</i>	7	<i>Viikkuvat ja soivat lelut</i>	15
<i>Säilytyslaatikot</i>	7	<i>Nesteitä sisältävät esineet</i>	15
<i>Kävelytuolit</i>	7	<i>Hajustetut lelut</i>	15
Kauniita unia	8	<i>Muovailuvahat, muovailumassat ja pilailuliimat</i>	16
<i>Pikkuvauvan sänky</i>	8	<i>Rakennussarjat</i>	16
<i>Vuodevaatteet - pese ennen käyttöä</i>	9	Ulkosalla	17
<i>Patjat - tuuleta uudet</i>	9	<i>Pikkuvauva vaunuissa</i>	17
<i>Vauva kasvaa, sänky muuttuu mukana</i>	9	<i>Kantoliinassa ja kantorepussa</i>	17
<i>Riippukehdot</i>	9	<i>Puiset hiekkalaatikot ja leikkipaikkojen rakennelmat</i>	18
<i>Perhepedissä</i>	9	<i>Hyttys- ja punkkikarkotteet</i>	18
Vaatetus	10	<i>Puutarhassa</i>	18
<i>Vaatteet ja muut tekstiilit</i>	10	<i>Auringossa</i>	18
<i>Kengät</i>	10	Aikuisten maailmassa	19
<i>Korut</i>	10	<i>Pestään, siivotaan, tiskataan</i>	20
Pikkulapsi pesulla	11	<i>Maalataan, rakennetaan, korjataan</i>	20
<i>Sampoot, saippuat ja kylpyvaahdot</i>	11	<i>Lamppuöljyt ja grillinsytytysnesteet</i>	20
<i>Kosteuspyyhkeet</i>	11	<i>Auto</i>	20
<i>Ihovoiteet</i>	11	<i>Energiansäästölamput</i>	20
Vauvan ja leikki-ikäisen ruokailu	12	<i>Hiusvärit</i>	20
<i>Syöttötuolit</i>	12	Mitä varoitusmerkit tarkoittavat?	21
<i>Muovipakkaukset ja tuttipullot</i>	12	Sanat ja käsitteet	22
<i>Kasvinsuojeluaineiden jäämät ruuassa</i>	12		

VANHEMMUUS ON SUURI ONNI, mutta se merkitsee myös jatkuvaa vastuuta. Lapsella ei ole aikuisen taitoja ja huolellisuutta, joten on vanhempien tehtävä huolehtia pienokaistensa turvallisesta elinympäristöstä.

Tilastojen perusteella kotona tapahtuu paljon tapaturmia niin aikuiselle kuin lapsellekin. Lapset saavat kotona sattuneiden tapaturmien seurauksena esimerkiksi ruuhjeita, haavoja, murtumia ja palovammoja. Vakavimmissa tapauksissa tapaturma voi aiheuttaa myrkytyksen, tukehtumisen, kuristumisen tai hukkumisen.

Monet pienille lapsille kotona sattuvista tapaturmista olisivat estettävissä. Käyttötarkoitukseen sopivat lastenhoitotarvikkeet ja asianmukainen käyttö sekä pienen lapsen valvonta ovat oleellisia lapsen turvallisuutta parantavia seikkoja.

Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa vanhempia tunnistamaan pikkulapsiin kohdistuvia vaaroja. Oppaassa käsitellään lapsen arkielämään kuuluvien tuotteiden turvallisuutta.

Materiaalit ja esineet koostuvat erilaisista kemikaaleista. Kemikaaleja myös lisätään esimerkiksi antamaan tuotteille tiettyjä ominaisuuksia kuten väriä tai pehmeyttä ja myös parantamaan tuotteen paloturvallisuutta. Vastuu markkinoilla olevien tuotteiden turvallisuudesta on aina tuotteita valmistavilla ja myyvillä yrityksillä.

Vanhempana voit vaikuttaa lapsesi altistumiseen kemikaaleille.

Tutustu aina tuotteiden pakkausmerkintöihin ja käyttöohjeisiin - ja noudata niitä.

KOHTI TURVALLISEMPAA ARKEA

MITÄ KEMIKAALIEN VAARALLISUUS TARKOITTAÄ?

Kaikki kemikaalit eivät ole vaarallisia tai haitaksi terveydelle, mutta osalla kemikaaleista on erilaisia vaarallisia ominaisuuksia. Ne voivat olla terveydelle vaarallisia, mikä tarkoittaa, että elimistöön joutuessaan ne voivat aiheuttaa haittaa terveydelle. Jotkut kemikaalit ovat välittömästi myrkyllisiä ja saattavat aiheuttaa vakavia terveyshaittoja. Muita vaaraominaisuuksia ovat esimerkiksi syövyttävyyden, ärsyttävyyden ja herkistävyyden. Kemikaalit voivat olla vaarallisia myös siksi, että ne ovat pysyviä, eivätkä hajoa helposti kehossa tai ympäristössä. Jos tällaiselle aineelle altistutaan toistuvasti, sen pitoisuus kehossa kasvaa, jolloin aine voi aiheuttaa haittaa terveydelle pitkällä aikavälillä. Kemikaaleilla on myös yhteisvaikutuksia - toisinaan ne saavat yhdessä aikaan suuremman vaikutuksen kuin mikä yksittäinen kemikaali aiheuttaisi.

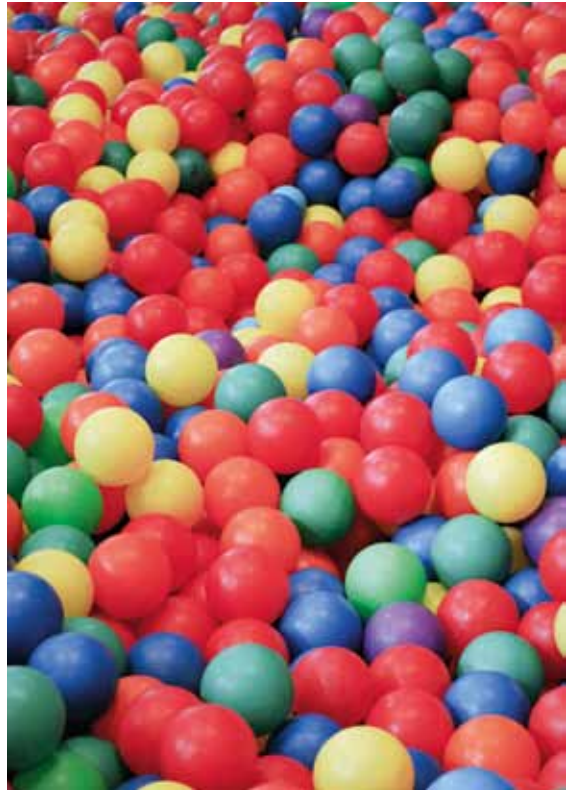
MIKSI KEMIKAALIT OVAT VAARALLISIA ERITYISESTI LAPSELLE?

Koska lapsen elimistön kehittyminen on kesken, lapset voivat olla aikuisia herkempiä kemikaaleille.

Erityisesti lapsen ensimmäisten kolmen ikävuoden ajatellaan olevan kehityksen kannalta kriittisin ajanjakso.

Lasten kemikaaliriskien erityispiirteitä:

- Lapsella on suhteessa painoon aikuista suurempi altistumistaso ravinnon, juomaveden, ilman ja pölyn vierasaineille.
- Lapsen energiankulutus on ihon kautta tapahtuvan lämmönhukan, fyysisen aktiivisuuden, kasvun ja muiden tekijöiden vuoksi suhteessa kokoon suurempi kuin aikuisella. Vastaavasti ruoan- ja vedenkulutus on monikertainen aikuisiin verrattuna. Samasta syystä lapset myös hengittävät tiheämmin.
- Lapset yrittävät usein laittaa suuhunsa kaiken mahdollisen. Koska esineistä voi irrota terveydelle haitallisia aineita, pikkulasten ei ole syytä antaa imeskellä sellaisia kodin tarvikkeita, jotka eivät ole lasten käyttöön tarkoitettuja (esimerkiksi kodintekniikan kauko-ohjaimet, lemmikkieläinten tarvikkeet, avainnippu).
- Painoon nähden aikuisia suurempi ihon pinta-ala voi aiheuttaa suhteellisesti suuremman altistuksen esimerkiksi kosmetiikan sisältämille aineille.
- Vierasaineiden imeytyminen, aineenvaihdunta ja erittyminen muuttuvat iän myötä.
- Lapsella on aikuista enemmän elinvuosia edessä ja siten mahdollisuus altistua pidempään. Lapsena tapahtunut kemikaalialtistuminen voi myös ilmetä vasta myöhemmin aikuisiällä.
- Herkkyys riippuu myös annoksesta. Kun altistuminen on riittävän alhaisella tasolla, lapset eivät reagoinniltaan eroa aikuisista.

RASKAUSAIKANA ON TÄRKEÄÄ olla varovainen ja välttää tarpeetonta altistumista kemikaaleille. Sikiön kriittisin kehitysvaihe on raskauden alkuvaihe, ensimmäinen kolmannes, jolloin sikiö on erityisen altis vaikutuksille. Sikiö saa suojaa istukasta, joka toimii äidin ja sikiön välisenä seinämänä. Istukka esimerkiksi vähentää joidenkin kemi-

kaalien kulkeutumista sikiöön, mutta ei pysty suojaamaan sikiötä kaikelta.

Monet oppaan neuvoista kannattaa ottaa huomioon jo raskausaikana syntymättömän lapsen suojelemiseksi.

Raskaus- ja imetysajalle on olemassa omat ravitsemus-suosituksensa, joista saa tietoa äitiysneuvolasta.

LUE ETIKETIT, KYSY TARVITTAESSA MYYJÄLTÄ

- Kemikaaleja koskee laaja EU-lainsäädäntö, jossa säädetään muun muassa vaarallisten kemikaalien rajoituksista ja kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta viranomaisille, kuluttajille ja ammattilaisille.
- Kemikaaleissa, kuten maaleissa, liimoissa ja astianpesuaineissa, on oltava varoitusmerkit, jos niillä on todettu olevan vaarallisia ominaisuuksia. Kuluttajan vastuulla on lukea etiketin teksti ja toimia annettujen turvallisuusohjeiden mukaisesti. Suomessa vaarallisten kemikaalien varoitusetiketin tekstin on aina oltava sekä suomeksi että ruotsiksi.
- Kosmetiikassa, kuten saippuassa, sampoissa ja ihovoihteissa on aina oltava ainesosaluettelo.
- Myös esineet, kuten vaatteet, lelut ja elektroniikka, voivat sisältää vaarallisia kemikaaleja, joille altistuminen on mahdollista. Haitallisimpien aineiden käyttöä esineissä rajoitetaan lainsäädännöllä.
- Jos esine sisältää tiettyjä, erityistä huolta aiheuttavia aineita, kuluttajalla on oikeus pyytää tietoa 45 päivän kuluessa esineen toimittajalta.

TURVALLINEN LASTENHUONE

SÄHKÖTURVALLISUUS KUNTOON

Lastenhuoneen - niin kuin muidenkin kodin tilojen - pistorasioiden tulisi olla lapsisuojattuja. Lastenhuoneissa tulee välttää jatkojohtoja, eli pistorasioita pitäisi alun perin asentaa riittävästi niin valaistusta kuin muitakin sähkölaitteita varten. Lastenhuoneen valaisimien pitää olla tukevia sekä sähkö- ja paloturvallisia.

Näin valitset lastenhuoneeseen valaisimen ja sijoitat sen oikein:

- Valaisin ei ole lelu, vältä hankkimasta lastenhuoneeseen leluja muistuttavia valaisimia. Lastenhuoneessa ei saisi käyttää voimakkaasti kuumenevia valaisimia, tai ne tulisi ainakin sijoittaa lasten ulottumattomiin ja hyvin tuulettuviin paikkoihin.
- Nipistimillä varustettuja pistotulppaliitäntäisiä valaisimia ei pidä sijoittaa lapsen sängyn viereen - eikä oikeastaan ollenkaan lastenhuoneeseen.
- Roikkuva johto on taaperolle aina kiinnostava haaste. Lastenhuoneen sisustusvalojen johdot onkin turvallisinta piilottaa esimerkiksi lipaston taakse.
- Seinälamput täytyy ruuvata kiinni niin tukevasti, etteivät ne irtoa, vaikka lapsi vetäisikin johdosta. Näkyvät johdot voi naulata johtokiinnikkeillä seinään.
- Valaisimen varjostin ei saa nojata lampun vas- ten, eikä valon pidä vilkkua ja välkkyä.

Valaisimien lisäksi myös itkuhälyttimissä on usein johtoja, jotka väärin sijoitettuna voivat aiheuttaa lapselle vaaraa. Valitettavasti pikkulapsia on myös menehtynyt sängyssä oleviin johtoihin. Tästä syystä kaikki johdot on pidettävä poissa sänkyjen läheltä tai ne on asennettava seinään tiukasti kiinni niin, ettei vetämällä synny lenkkejä.

Lapsen opastaminen, sähkölaitteiden oikea sijoittelu ja lisäsuojien käyttäminen auttavat rakentamaan lapsiperheen kodista sähköturvallisen. Lapsen ulottuville ei saa jättää rikkinäisiä sähkölaitteita tai jatkojohtoja.

PIENET PINTAREMONTIT

Lasta odottavat vanhemmat haluavat usein laittaa kaiken hienoksi vauvaa varten. Lapsen makuuhuone maalataan tai tapetoidaan ja ostetaan uusi sänky ja vuodevaatteet. Joskus voisi kuitenkin olla parempi tyytyä vanhaan. Maalatuista pinnoista, rakennusmateriaaleista ja tekstiileistä voi vapautua kemikaaleja erityisesti silloin, kun ne ovat uusia.

Jos remontoit tai maalaat lastenhuoneen, on tärkeää tuulettaa se kunnolla ja odottaa pari viikkoa, ennen kuin lapsi nukkuu siellä. Rakennusmateriaaleista haihtuu aina yhdisteitä sisäilmaan, minkä takia remontin yhteydessä on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta. Osa rakennusmateriaalien sisältämistä yhdisteistä taas tarttuu helposti pölyyn. Pölyjen siivoaminen onkin erityisen tärkeää remontin jälkeen. Normaali siivous edistää myös kemikaaliturvallisuutta.

LASTENHUONEEN KALUSTEET: KAAPIT, HYLLYT, VERHOT

Lastenhuoneessa kalusteet, kuten lipastot ja hyllyt pitää kiinnittää seinään. Näin ne eivät kaadu, vaikka kiipeilemään innostunut pikkulapsi niihin kipuuisikin.

Huolehdi myös, ettei pienten lasten ulottuvilla ole rullaverhojen ja kaihtimien pitkiä naruja ja lenkkejä. Pitkät narut ja lenkit aiheuttavat kuristumisvaaraa pienille lapsille. Sijoita huonekalut siten, että pienet lapset eivät pääse kaihtimien naruihin käsiksi. Turvallisempi vaihtoehto erityisesti lastenhuoneen pimennykseen ovat tavalliset verhot.

HOITOPÖYTÄ

Hoitopöydältä putoaminen on yleisimpiä vauvoille tapahtuvia onnettomuuksia. Älä koskaan jätä vauvaa valvomatta hoitopöydälle, edes pieneksi hetkeksi. Valitse mieluiten sellainen hoitopöytä, jossa on korotetut reunat ja tilaa tarvikkeille niin, että ne voidaan pitää käden ulottuvilla. Tarvittaessa hoitopöytään voi myös hankkia valjaat. Valjaat voivat kuitenkin aiheuttaa myös vaaratilanteita, kuten kuristumisvaaraa, jos vauva jätetään valjaisiin valvomatta tai valjailla leikitään.

SÄILYTYSLAATIKOT

Lasten leluille ja muille lapsia kiinnostaville esineille ei kannata valita mitä tahansa säilytyslaatikkoa. Turvallinen iso lelujen säilytyslaatikko on avonainen seinistään (esimerkiksi verkkoa) eikä siinä ole painavia osia, niin kuin puista kantta. Painavat kannet aiheuttavat loukkaantumis- ja tukehtumisvaaraa pienille lapsille. Kansi voi esimerkiksi pudota lapsen pään tai kaulan päälle. Lapsi voi myös mennä piiloon isoon laatikkoon, eikä jaksava avata kantta sisältäpäin.

KÄVELYTUOLIT

Kävelytuoleista (engl. baby walking frame) aiheutuu vaaroja, joille vauva ei muuten vielä altistuisi, koska kävelytuolin avulla vauva pääsee liikkumaan nopeammin ja ylettyy kurottelemaan mm. pöydille ja tavaroihin paremmin.

Kävelytuolissa oleva lapsi voi saada vakavia päävammoja esimerkiksi, jos sen kanssa pudotaan portaissa tai tuolilla kävelevä lapsi lyö päänsä vaikkapa pöydän reunaan. Jos käytät kävelytuolia, varmista, että tuolissa on mekanismi, joka pysäyttää kävelytuolin portaiden tasanteelle, ettei tuoli putoa portaisiin. Onnettomuuksia tapahtuu myös sen vuoksi, että kävelytuoli aiheuttaa väärän turvallisuuden tunteen; vauva ei ole turvassa, vaikka ei pääsis itse kävelytuolista pois. Älä jätä vauvaa valvomatta kävelytuoliin!

PIKKUVAUVAN SÄNKY

Valitse vauvan nukkumapaikaksi tukeva sänky tai kehto, jossa on tiivis, oikean kokoinen patja. Liian pienen patjan ja sängyn laidan väliin jäävä iso rako voi aiheuttaa tukehtumisvaaran pienille vauvoille, jotka eivät pysty kääntymään ympäri tai kannattelemaan päätään. Vauva voi vahingossa kääntyä sängyssä niin, että kasvat tai pää jäävät puristuksiin patjan ja laidan väliin.

Vauvan sänkyä valittaessa kannattaa panostaa estetiikan sijaan turvallisuuteen. Sängyssä ei saa olla ulkonevia osia esimerkiksi sängynpäädyissä, joihin lapsi voi jäädä vaatteistaan kiinni. Tarkista myös, että sängyn laidat on kiinnitetty kunnolla. Irtoavien laitojen ja sängyn rungon väliin voi muodostua aukkoja, jotka aiheuttavat tukehtumisvaaraa.

TURVALLISESSA SÄNGYSSÄ EI OLE MITÄÄN YLIMÄÄRÄISTÄ

- Lapsen on turvallisinta nukkua omassa sängyssä, kun siellä ei ole mitään ylimääräistä.
- Huolehdi, ettei vauvan sängyssä ole liian isoa ja paksua peittoa, makuupussia, tyynyä tai isoja pehmoleluja, jotka voivat aiheuttaa tukehtumisvaaraa tai tehdä vauvan olosta liian kuuman.
- Vauvan sänkyyn ei myöskään suositella laitettavaksi mitään vauvaa kääntymään estäviä tavaroita, koska niistä voi aiheutua tukehtumisvaaraa.

Kaikki johdot pidettävä poissa sänkyjen läheltä tai ne on kiinnitettävä seinään tiukasti niin, ettei vetämällä synny lenkkejä. Tämä koskee myös itkuhälyttimiä.

UUDEVAATTEET - PESE ENNEN KÄYTTÖÄ

Uudet aluslakanat, pussilakanat ja tyynyliinat kannattaa aina pestä ennen käyttöä. Uusissa tekstiileissä saattaa olla jäämiä kemikaaleista, joita käytetään kankaan valmistuksessa tai joiden avulla estetään estetään kankaan homehtuminen tai ryppyjen syntyminen kuljetusvaiheessa.

Tarkista myös, ettei vuodevaatteissa, reunapehmusteissa tai vaatteissa, esimerkiksi unipussissa, ole pitkiä naruja tai nyörejä, jotka aiheuttavat kuristumisvaaraa.

PATJAT - TUULETA UUDET

Vaahтомуovipatjojen valmistuksessa saatetaan käyttää myös vaarallisia kemikaaleja. Niitä ei kuitenkaan pitäisi olla valmiissa patjoissa. Varmuuden vuoksi uusi patja kannattaa tuulettaa ennen käyttöä. Hygieniasyistä patja kannattaa suojata esimerkiksi sijauspatjalla, joka on helposti pestävissä.

VAUVA KASVAA, SÄNKY MUUTTUU MUKANA

Kun vauva osaa jo seistä tukea vasten, on aika poistaa pinnasängystä reunapehmuste. Näin vauva ei pääse kiipeämään sängyn laidalle ja vahingossa putoamaan. Pinnasänky tulee vaihtaa tavalliseen lastensänkyyn putoamisvahinkojen välttämiseksi, kun lapsi oppii kiipeämään sängyn reunalle. Yleensä lapsi on tässä kehitysvaiheessa viimeistään noin kahden vuoden iässä.

RIIPPUKEHDOT

Tukehtumis- ja kiinnijäämisvaaran ehkäisemiseksi riippukehdoissa ei saa olla rakoja, johon raajat tai vauvan pää voivat jäädä kiinni. Älä jätä vauvaa valvomatta riippukehtoon, vaikka valjaat olisi puettu vauvan päälle. Riippukehdoja ja vastaavia ei suositella käytettäväksi yön aikana.

Riippukehdoja ei suositella kiinnitettäväksi ns. pikakiinnityskoukulla, jotka voivat irrota ja pudotessaan aiheuttaa vammoja kehossa makaavalle vauvalle. Turvallinen tapa on kiinnittää kehto esimerkiksi ns. saporokoukulla. Kiinnitystapa tulee valita kiinnitysalustan materiaaliin mukaan. Pikakiinnityskoukkuja tai vastaavia ei saa ripustaa oviaukkojen koristelutojen varaan! Tarkista aina, että riippukehdon mukana on riittävät ohjeet kehdon turvallista asentamista varten.

PERHEPEDISSÄ

Vauvan nukkuessa samassa vuoteessa vanhempien ja/tai sisarusten kanssa (nk. perhepeti), pitää varmistaa, ettei patjan ja seinän väliin jää rakoja. Vauva voi esimerkiksi kääntyä sängyssä niin, että kasvot jäävät sängyn ja seinän väliseen rakoön. Myös raajat voivat jäädä jumiin sängyn rakoihin ja aiheuttaa esim. verenkierroksen estymistä. Vauvalle voi myös tulla liian kuuma. Varaa vauvalle oma peitto. Varmista, ettei vauva valu liian syvälle aikuisten sänkyyn.

VAATETUS

VAATTEET JA MUUT TEKSTIILIT

Hyvä perussääntö on pestä iholle tulevat uudet vaatteet ennen käyttöä. Kemikaaleja voidaan käyttää esimerkiksi tekstiilien värjäyksessä, parantamaan paloturvallisuutta tai muita teknisiä ominaisuuksia. Usein vaatteisiin lisätään kemikaaleja myös siksi, etteivät ne rypistyisi tai vahingoituisi kosteuden vaikutuksesta kuljetusmatkojen aikana.

Jos tiedät lapsesi olevan allerginen jollekin aineelle, tarkista ainesosaluettelosta, että pesuaine tai huuhteluaine ei sisällä kyseistä ainetta.

Niitit, vetoketjut, soljet ja muut metalliset osat vaatteissa voivat sisältää nikkeliä. Pitkäaikainen kosketus nikkelin kanssa saattaa aiheuttaa allergian.

Ihon kanssa kosketuksiin tulevasta metallisesta yksityiskohdasta saa irrota nikkeliä vain tietty määrä, mutta jos lainsäädäntöä ei noudateta, ne voivat sisältää nikkeliä yli sallitun määrän.

Myös kromi, formaldehydi ja atsovärit ovat aineita, joiden käyttöä vaatteissa on rajoitettu, koska ne voivat aiheuttaa esimerkiksi allergisia reaktioita.

On hyvä pestä uudet iholle tulevat vaatteet ja tekstiilit

NARUT JA NYÖRIT OVAT KIELLETTYJÄ PIENEN LASTEN VAATTEISSA PÄÄNTIEN ALUEELLA

Pienten lasten vaatteissa (koot 134 cm saakka sekä alle 7-vuotiaille tarkoitettut) ei saa olla kiristysnyörejä hupun ja pääntien alueella, koska ne aiheuttavat kiinnijuuttumis- ja kuristumisvaaraa. Vaatteista voi jäädä kiinni esimerkiksi kiipeilytelineisiin tai puihin. Myös niskan taakse solmittavat narut ovat kiellettyjä. Useimmat narut ja nyöritykset voi leikata itse irti vaatteesta, ennen kuin sen antaa lapsen käyttöön.

Vinkki: Opetä lapsi riisumaan pyöräilykypärä päästä aina, kun hän nousee pois pyörän selästä. Suomessa on tapahtunut onnettomuuksia, joissa lapsi on jäänyt roikkumaan esimerkiksi kiipeilytelineeseen pyöräilykypärästä.

KENGÄT

Muoviset kengät tai kenkien muoviset osat sisältävät toisinaan ftalaatteja. Kengät voivat sisältää myös kromia tai homeenestoinetta, jotka voivat aiheuttaa allergisia reaktioita. Esimerkiksi dimetyyliifumaraatti (DMF) on tällainen homeenestoinne ja sen käyttöä esineissä on rajoitettu EU:ssa.

KORUT

Korut ja muut metalliesineet voivat sisältää nikkeliä ja muita raskasmetalleja, kuten lyijyä tai kadmiumia, jotka ovat haitallisia terveydelle. Näiden kemikaalien käyttöä koruissa on lainsäädännöllä rajoitettu. Rajoitus koskee kaikkia koruja (korut, jäljitelmäkorut ja hiuseristeet). Rajoituksista huolimatta koruista voi löytyä kiellettyjä aineita. Varmista myyjältä, voiko koru sisältää nikkeliä tai muuta allergisoivaa metallia.

SAMPOOT, SAIPPUAT JA KYLPYVAHDOT

Sampoot, saippuat ja kylpyvaahdot sisältävät tensidejä. Ne vastaavat varsinaisesta pesutyöstä erityisten kemiallisten ominaisuuksiensa avulla, mutta samalla ne kuivattavat ihoa. Usein pesuaineisiin lisätään myös väriaineita, hajusteita ja säilöntäaineita. Osa niistä voi aiheuttaa allergioita. Tämän vuoksi kaikissa kosmeettisissa valmisteissa on oltava ainesosaluettelo. Sen avulla käyttäjät voivat välttää aineita, joille he ovat herkistyneet. Yksinkertaisin tapa vähentää riskejä on käyttää ainetta pieniä määriä ja valita mietoja ja hajusteettomia tuotteita. Kun lapsi on ihan pieni, voi miettiä, tarvitaanko saippuaa ja sampoota ollenkaan.

Esimerkiksi vatsataudin yhteydessä voi joskus olla tarpeen käyttää desinfioivaa käsihuhdetta aikuisen valvonnassa, mutta normaaliin arkipäiväiseen puhdistukseen riittää tavallinen saippua.

KOSTEUSPYYHKEET

Kosteuspyyhkeet saattavat tuntua käytännöllisiltä vaipeanvaihdon yhteydessä. Ne sisältävät kuitenkin yleensä hajusteita ja säilöntäaineita, joille lasta on tarpeetonta altistaa. Valitse hajusteettomia kosteuspyyhkeitä ja käytä niitä apuna hätätilanteissa, ei päivittäin.

IHOVOITEET

Jos lapsen iho on kuiva, sitä on rasvattava. Useimmat iho-voiteet sisältävät hajusteita ja säilöntäaineita. Ne voivat

VALVO AINA VAUVAA KYLPYTUOLISSA

- Ammeessa käytettävä kylpytuoli pitää saada riittävän tiukasti ammeen pohjaan kiinni, jotta tuoli on turvallinen. Aseta kylpytuoli riittävän kauaksi hanasta, ettei vauva pääse koskettelemaan hanaa; kuuma vesi polttaa.
- Kylpytuolit eivät sovellu aivan pienille vauvoille. Vauvan pitää olla riittävän iso istuakseen tukevasti tuolissa.
- Vauva kylpytuolissa vaatii jatkuvaa vanhemman valvontaa. Lasta ei saa jättää yksin kylpyyn edes lyhyen puhelun ajaksi. Vanhemman ollessa poissa kylpytuoli voi esimerkiksi kaatua tai vauva voi ponnistaa ylös tuolista ja pudota.
- Kylpytuolin tarpeellisuutta kannattaa harkita, koska kylpytuoli voi aiheuttaa vaaroja ja sen käyttöikä on lyhyt

aiheuttaa allergiaa, mutta toisaalta täysin säilöntäainetomien iho-voiteiden löytäminen on vaikeaa ja sellainen voi pilaantua muita helpommin. Varmista aina ainesosaluettelosta, että tuote ei sisällä aineita, joille tiedät lapsesi olevan allerginen.

VAUVAN JA LEIKKI-ikäISEN RUOKAILU

SYÖTTÖTUOLIT

Kun lapsi on syöttötuolissa, valvo häntä aina onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Syöttötuolia valitessa kannattaa kiinnittää huomiota tuolin tukevuuteen. Syöttötuolin pitää kestää pikkulapsen liikkeet ja isompien sisarusten kiipeily. Pidä syöttötuoli niin lähellä pöytää, ettei lapsi pääse työntämään jaloillaan pöydän reunaan tukien syöttötuolia nurin. Hanki tarvittaessa syöttötuoliin valjaat. Valjaat voivat aiheuttaa myös vaaratilanteita, jos niitä käytetään valvomatta tai niillä leikitään.

Kiinnitä erityistä huomiota pöytään tai aikuisten tuoliin kiinnitettävien tuolien kiinnitykseen.

MUOVIPAKKAUKSET JA TUTTIPULLOT

Vältä velliin ja lastenruokien lämmittämistä muovipakkauksissa ja muovipulloissa, joita ei ole tarkoitettu tähän käyttöön. Säilytä ruokaa mieluiten lasiastiassa.

Bisfenoli A:n, jolla epäillään olevan haitallisia vaikutuksia lisääntymiseen, käyttö tuttipulloissa on ollut kiellettyä koko EU:n alueella vuodesta 2011. Lisätietoja aiheesta saa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran sivuilta.

KASVINSUOJELUAINEIDEN JÄÄMÄT RUUASSA

EU:n ulkopuolelta tuotujen elintarvikkeiden kasvinsuojeluaineiden määrät olivat Eviran, THL:n ja Tullilaboratorion tutkimuksen mukaan altistumisen kannalta merkittäviä.

Monipuolisella ravinnolla ja EU-alueella tuotettujen elintarvikkeiden suosimisella on mahdollista vähentää altistumista kasvinsuojeluaineille. Suomessa kasvien ja hedelmien kulutus on yksi OECD-maiden pienimpiä. Kasvien kulutusta kannattaa ja voi turvallisesti lisätä.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on antanut suosituksia tiettyjen elintarvikkeiden käytön rajoituksista (esimerkiksi Itämeren kalat, lihavalmisteet) lasten osalta. Tietoa ravintosuosituksista löytyy Eviran verkkosivuilta www.evira.fi

Viitteet:

OECD Health Statistics 2013 "<http://www.oecd.org/els/health-systems/oecdhealthdata.htm>"
 Ravinnon kasvinsuojeluainejäämät - kumulatiivinen riskinarviointi. Eviran tutkimuksia 3/2010
<http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/julkaisut/?a=view&productId=234>

LELUT OVAT TUOTERYHMÄ, jossa turvallisuudelle asetetaan erityisvaatimuksia. Vanhat lelut saattavat sisältää vaarallisia aineita, joita ei enää nykyisin saa käyttää.

Muistilista lelujen ostajalle

- Varmista, että myyntipäällysmarkinnat ja käyttöohjeet ovat suomeksi ja ruotsiksi.
- Pehmeiden eläinten ja nukkejen on kestettävä pesua.
- Tarkista, että leikkiautojen pyörät ja muut osat on kiinnitetty kunnolla.
- Heitä pois ohuet muovipakkaukset ennen kuin lapsi saa ne käsiinsä.
- Varo suklaamunien sisällä olevia pikkuesineitä. Ne voivat aiheuttaa tukehtumisvaaran.
- Vältä leluja, joissa on voimakas ääni. Pistoolit ja vihellyspillit voivat vahingoittaa kuuloa.
- Vältä helposti särkyviä kovamuovileluja. Alle 3-vuotiaiden lasten lelujen on oltava erityisen lujia - niiden on kestettävä heittämistä ja hak-

kaamista hajoamatta.

- Varo helistimissä muovitarroja ja päälleliimattuja yksityiskohtia, jotka on helppo sormeilla irti.
- Älä anna pienelle lapselle leluja, joissa on pieniä voimakkaita magneetteja. Esimerkiksi vanhoissa magneettisissa rakennussarjoissa, voi olla lapsen nieltävissä olevia liian voimakkaita magneettisia osia. Nykyisten vaatimusten mukaan voimakkaita magneetteja sisältävien lelujen osien tulee olla riittävän isoja, ettei lapsi pysty nielaisemaan niitä.
- Tunnustele leluja. Yleensä vaaralliset täytteen (mm. muovihelmet) ritisevät tai tuntuvat rynnäimäisiltä. Kysy kauppiaalta mitä täyte on.
- Ole erityisen tarkka, jos ostat leluja markkinoilta tai muilta tilapäisiltä myyntipaikoilta.
- Jos epäilet lelun turvallisuutta, kysy ensin myyjältä. Jos epäilet tuotteen aiheuttavan vaaraa, voit myös tehdä ilmoituksen Tukesiin (www.tukes.fi)

LELUJEN MAAILMA

MUOVILELUT

Muovilelut tulevat osaksi lapsen elämää heti pikkuvauvasta alkaen. Vauvoista on mukava imeä ja pureskella puruleluja ja muita pehmeitä muovileluja. Monet lelut on valmistettu muovista, johon on lisätty stabiloivina ja pehmittiminä käytettäviä aineita. Jotkin tällaiset aineet voivat olla haitallisia terveydelle ja ympäristölle.

ftalaatteja esiintyy hyvin yleisesti elinympäristössämme ja niitä käytetään usein PVC-muovin (polyvinyyliloriidi) pehmittiminä. Leluissa ja lastenhoitotuotteissa on kolmen ftalaatin DEHP:n, DBP:n ja BBP:n pitoisuutta rajoitettu niiden lisääntymisvaarallisuuden vuoksi. Varovaisuussyistä myös ftalaattien DINP, DIDP ja DNOP käyttöä on rajoitettu sellaisissa leluissa ja lastenhoitotuotteissa, jotka voi laittaa suuhun. Lastenhoitotuotteilla tarkoitetaan tuotteita, jotka helpottavat lapsen rauhoittamista, nukkumista, hygieniasta huolehtimista, syömistä ja imemistä.

Kannattaa tiedostaa, että haitalliset ftalaatit on kielletty ainoastaan leluissa ja tietyissä lastenhoitotuotteissa. Niitä voi siis olla muissa muovituotteissa.

LIIDUT, KYNÄT, VESIVÄRIT, LIIMAT

Lasten on voitava piirtää, maalata ja liimata ilman, että siitä aiheutuu haittaa terveydelle. Useimmat lapsille tarkoitettut värit ja liimat ovat vesipohjaisia. Vesipohjaisissakin tuotteissa voi kuitenkin olla allergiaa aiheuttavia säilöntäaineita. Tästä huolimatta vesipohjaiset tuotteet

ovat turvallisempia kuin liuotinpohjaiset tuotteet, sillä osan liuottimista tiedetään vaikuttavan haitallisesti hermostoon.

Öljyvärit voivat sisältää myrkyllisiä väriaineita tai vaatia liuottimien käyttöä eivätkä siksi sovellu lapsille. Akryylivärit ovat parempi vaihtoehto isommille lapsille, jotka haluavat maalata ”oikeasti”.

MEIKIT JA KASVOMAALIT

Kaikissa kosmetiikkatuotteissa on oltava ainesosaluettelo, jotta käyttäjät voivat välttää aineita, joille he ovat herkistyneet. Lasten meikkien ja kasvomaalauksen tarkoitettujen värien käyttöön liittyy riski tulla allergiseksi niissä käytetyille aineille.

Lapsille tarkoitettujen meikkituotteet ovat kuitenkin joskus huonosti merkittyjä, eikä niissä ole ainesosaluetteloita.

Älä osta tuotteita, joissa ei ole tuotteen sisällöstä kertovaa ainesosaluetteloita. Lelukosmetiikan eli lapsille tarkoitettujen meikkien sekä nukun meikkien tulee olla sekä leluvaatimusten että kosmetiikkaa koskevien turvallisuusvaatimusten mukaisia.

DEHP = bis(2-etyyliheksyyli)ftalaatti, DBP = dibutyyliftalaatti, BBP = bentsyylibutyyliftalaatti, DINP = di-isononyyliftalaatti, DIDP = di-isodekyyliftalaatti, DNOP = di-n-oktyyliftalaatti

VÄLIAIKAISET TATUINNIT

Väliaikaiset, suoraan iholle maalattavat tai liimattavat tatuoinnit voivat olla houkuttelevia. Sellaisia on usein tarjolla ulkomailla, mutta myös markkinoilla ja festareilla Suomessa. Niihin kannattaa suhtautua varauksella.

Etenkin musta väri voi sisältää parafenyleenidiamiinia, joka voi aiheuttaa voimakkaita allergisia reaktioita. Allergiset oireet voivat ilmetä heti tai vasta muutaman päivän kuluttua.

SÄHKÖISET LELUT JA LAITTEET

Tietokoneissa ja pelikonsoleissa on yleensä palonestoaineita, jotka parantavat paloturvallisuutta. Monet palonestoaineet ovat kuitenkin haitallisia sekä terveydelle että ympäristölle. Kun laitteita käytetään, niistä voi haihtua pieniä määriä palonestoaineita. Riski on suurimmillaan silloin, kun laitteet ovat uusia.

EU:ssa otettiin vuonna 2006 käyttöön sähkö- ja elektroniikkatuotteita koskevat määräykset. Määräyksissä rajoitetaan lyijyn, elohopean, kadmiumin, kuudenarvoisen kromin sekä bromattujen palonestoaineiden polybromibifenyylin PBB:n ja polybromidifenyylieetterin PBDE:n käyttöä. Nämä säännöt koskevat myös leluja, joissa on vain pieniä sähköisiä toimintoja, esimerkiksi vilkkuvia ledejä.

Lapsen ei saa koskaan antaa ruuvata auki sähkölaitteita. Sähkölaitteet voivat sisältää pieniä osia, teräviä reunoja ja jopa jännitteisiä komponentteja, jotka aiheuttavat vaaraa, vaikka virta ei olisikaan kytketty.

VILKKUVAT JA SOIVAT LELUT

Monissa leluissa on paristot, joiden ansiosta lelujen valot vilkkuvat, torvet soivat tai niistä kuuluu musiikkia. Jos laite toimii paristolla, tarkista, ettei lapsi pysty irrottamaan paristoa helposti itse lelusta. Paristot voivat olla nieltynä vaarallisia.

Tavallisia sormiparistoja ei saa heittää roskiin, koska ne voivat sisältää ympäristölle vaarallisia metalleja. Pienissä esineissä, kuten syntymäpäiväkorteissa, on nappiparistoja, jotka yleensä sisältävät elohopeaa. Jos paristo sisältää elohopeaa, tulisi siitä olla merkintä paristossa tai sen pakkauksessa.

Leluista on ensin irrotettava paristo ja laitettava se paristojen keräykseen, ennen kuin lelun voi viedä SER-keräykseen. Jos paristoa ei saa irrotettua, koko esineen voi viedä SER-keräykseen.

NESTEITÄ SISÄLTÄVÄT ESINEET

Koriste-esineet, joiden sisällä olevat nesteet sekoittessaan muodostavat väri- tai valoeffektin, kuten laavalamput, voivat sisältää mineraaliöljyä. Jos tällainen esine menee rikki ja lapsi nielee sen sisältöä, nestettä voi päätyä myös keuhkoihin, jolloin se voi aiheuttaa kemiallisen keuhkokuumeen. Lamppuöljyt on ehdottomasti säilytettävä lasten ulottumattomissa. Pimeässä hohtavien valotikkujen sisällä olevat nesteet voivat sisältää haitallisia aineita eikä niitä pidä pureskella.

HAJUSTETUT LELUT

Hajustetuista leluista voi vapautua allergisoivia aineita. Tiettyjen allergioita aiheuttavien hajusteiden käyttö kiellettiin leluissa vuonna 2013, ja monet hajusteet on mainittava nimeltä lelupakkauksessa.

LELUJEN MAAILMA

MUOVAILUVAHAT, MUOVAILUMASSAT JA PILAILULIMAT

Muovailuvahat ja -massat on yleensä valmistettu muovista. Jos muovailuvaha on tarkoitettu lasten leikkeihin, sen sisältämiä kemikaaleja on rajoitettu muita tiukemmin. tiukemmin. Pilailulimat sen sijaan ovat usein tarkoitettu aikuisten käyttöön, minkä takia niitä eivät koske yhtä tiukat raskasmetallien rajoitukset kuin leluja. Tästä syystä lapsen kannattaa antaa leikkiä vain sellaisilla muovailuvahoilla, massoilla ja pilailulimoilla, jotka ovat tarkoitettu lapsen leluksi. Aikuisen tehtävänä on valvoa, että lasten leikit ovat turvallisia ja käyttöohjeita noudatetaan.

RAKENNUSSARJAT

Autojen, lentokoneiden ja laivojen rakennussarjat on tarkoitettu vanhemmille lapsille. Noudata aina leluissa olevaa ikärajaa: rakennussarjojen pienet osat ovat vaarallisia pienille lapsille. Jos rakennussarjaa myydään leluna, sen sisältämät liimat ja maalit eivät saa sisältää vaarallisia liotainaineita. Yli 14-vuotiaille suunnattuja rakennussarjoja lelujen tiukat vaatimukset eivät koske.

Lapsille ei pidä antaa leikkikaluiksi vanhoja laitteita, joita he voivat ruuvata auki ja purkaa. Ne voivat sisältää haitallisia aineita.

PIKKUVAUVA VAUNUISSA

Vaunuja, kuten kaikkia muitakin lastenhoitotarvikkeita käytettäessä on tärkeää lukea käyttöohjeet ja noudattaa niitä.

Älä jätä vauvaa valvomatta lastenvaunuihin. Päiväunille vaunuihin jätetty vauva tulee pitää kuulo- ja näköetäisyydellä. Itkuhälytyn on hyvä apuväline, mutta yksin sen varaan vauvaa ei kannata jättää. Lukitse vaunun jarrut aina, pieneksikin hetkeksi.

Vältä paksuja peittoja ja tyynyjä vaunuissa. Ne saattavat lisätä tukehtumisriskiä, jos ne peittävät vauvan kasvot. Varmista tukehtumisvaaran ehkäisemiseksi myös, ettei vauva pääse valumaan vaunuissa liian alas, turvakaaren alle tai makuupussin sisälle.

Ota sääolosuhteet aina huomioon. Erityisesti säiden lämmityksessä vanhempien pitää huolehtia, ettei vauvalla ole vaunuissa liian kuumaa. Lämpötila nousee nopeasti vaunuissa aurinkoisessa paikassa. Peitot, makuupussit ja muut lämmikkeet tekevät vaunuista helposti tukalan kuumat. Ota huomioon myös katolta mahdollisesti putoavat lumet ja vastaavat vaaratilanteet.

Älä jätä vaunuja sellaiseen paikkaan, jossa ne pääsevät liikkumaan tai kaatumaan esimerkiksi voimakkaan tuulen, maan epätasaisuuden tai jarrujen pettämisen vuoksi.

Ota valjaaton vaunukoppa pois käytöstä, kun vauva alkaa opetella liikkumista, esimerkiksi kääntymistä tai polvilleen nousemista. Kun käytössä on vaunujen ratasosa tai rattaat ilman koppaa, laita vauva aina vaunujen valjaisiin. Jossain vaunuissa valjaat voi pujottaa kopan pohjassa olevien reikien läpi, jolloin valjaita voi käyttää myös kopan kanssa.

KANTOLIINASSA JA KANTOREPUSSA

Jos käytät kantoliinaa, varmista että vauva tulee oikeaan asentoon, ettei riittävä ilmansaanti vaarannu. Vauvan tulee olla rinnan päällä eikä vauva saa valua esimerkiksi kainaloa kohti.

Jos käytössä on tavallinen rintareppu eikä ergonominen kantoreppu, pidä lasta rintarepussa kerrallaan maksimissaan 15-20 minuuttia. Tavallisessa repussa vauvan jalat jäävät suoraan alaspäin, eivätkä mene sammakko-asentoon, kuten ergonomisessa repussa. Liian pitkä aika tavallisessa rintarepussa vaarantaa jalkojen verenkiertoa.

Huolehdi ostaessasi kantoreppua, etteivät vauvan jaloille tarkoitetut aukot ole liian suuret. Näin vauva ei vahingossa pääse tippumaan pois kantorepusta. Muista myös, että pieni vauva tarvitsee kunnollisen tuen niskalle.

Liukkailla keleillä vaunut ovat kantoliinaa tai kantoreppua turvallisempi vaihtoehto. Aurinkoisella säällä muista huolehtia, että lapsi on kokonaan suojattu auringolta.

ULKOSALLA

PUISET HIEKKALAATIKOT JA LEIKKIPAikkojen RAKENNELMAT

Leikkipaikoilla osa rakennelmista, kuten kiipeilytelineistä, hiekkalaatikoista ja penkeistä, on usein puusta valmistettuja. Leikkivälineissä käytettävä ulkokäyttöön tarkoitettu puu on yleensä kyllästettyä, jotta se on rakenteeltaan riittävän kestävä. Tällainen puutavara ei nykyään sisällä enää arseenia ja kromia. Uusissa kyllästysaineissa käytetään yleensä kuparia tai orgaanisia, metallittomia tehoaineita.

Omaan pihaan hiekkalaatikon voi rakentaa myös käsittelemättömästä puusta ja tarvittaessa suojata esimerkiksi puuöljyllä.

Lapsille ei kannata antaa kyllästetyn puun palasia leikkikaluiksi tai antaa heidän surutta konttailla kyllästetystä puusta tehdyllä terassilla. Vaikka konttaamisesta ei aiheudu lapselle välitöntä vaaraa, kannattaa pienten lasten altistumista kemikaaleille yrittää välttää aina, kun mahdollista.

HYTTYS- JA PUNKKIKARKOTTEET

Hyttys- ja punkkikarkotteet voivat sisältää silmiä ja ihoa ärsyttäviä aineita, ja niiden liiallinen käyttö voi aiheuttaa myrkytyksen. Käytä niitä mahdollisimman vähän, ja pue lapselle peittävät vaatteet. Levitä karkotetta vain kohtiin, joita ei voi peittää vaatteilla. Vältä aineen levittämistä

silmien ja suun ympärille sekä käsiin. Alle kolmevuotiaille lapsille ei pidä laittaa lainkaan hyttys- ja punkkikarkotteita.

PUUTARHASSA

Rikkaruohojen ja hyönteisten torjuntaan tarkoitettut kemialliset kasvinsuojeluaineet ovat usein terveydelle vaarallisia, ja niitä on käsiteltävä hyvin varovasti. Pyri hoitamaan puutarha ilman kemiallisia kasvinsuojeluaineita. Jos niitä joudutaan kuitenkin käyttämään, huolehdi, että käyttöohjeita noudatetaan ja että kasvinsuojeluaineita säilytetään turvallisessa paikassa.

AURINGOSSA

Lapsille on tärkeää käyttää aurinkosuoja, koska auringon säteet voivat polttaa lapsen herkkää ihoa. Toistuvan, pitkäaikaisen altistumisen seurauksena voi olla kohonnut ihosyvän riski aikuisena. Ensisijainen lapsen aurinkosuoja on varjossa olo ja vaatteet, jotka eivät läpäise UV-säteitä, esimerkiksi pitkähihainen asu ja päähine. Ne alueet, jotka jäävät auringolle alttiiksi, on hyvä suojata lapsille tarkoitettulla aurinkovoiteella.

On tärkeää, että aurinkovoidetta levitetään riittävän paljon ja riittävän usein sekä lisäksi uimisen ja pyyhkeellä kuivaamisen jälkeen. Lue tuotteen ohjeet ja muista, ettei voide koskaan suojaa täydellisesti auringolta. Parhaan suojan antavat vaatteet.

Kemikaalien riskien vähentämiseen on monta hyvää keinoa: harkitse ja osta vain todelliseen tarpeeseesi, lue pakkausmerkinnät ja käyttöohjeet -noudata niitä! Käytä vain tarvittava määrä, säilytä kemikaalit alkuperäisessä pakkauksessa lasten ulottumattomissa sekä hävitä ylimääräinen kemikaali asianmukaisesti.

AIKUISTEN MAAILMASSA

LAPSET HALUAVAT YLEENSÄ OLLA MUKANA ja auttaa kaikessa jännittävässä, mitä aikuiset tekevät. Kodeissa, puutarhoissa ja autotalleissa käytetään monenlaisia kemikaaleja. Näissä kotitalouskemikaaleja, autohoitotuotteita, polttoaineita ja puhdistusaineita sisältävissä purkeissa on monia aineita, jotka voivat olla vaarallisia.

Kemikaalit voivat olla vaarallisia väärin käytettyinä. Riskien vähentämiseen on monta hyvää keinoa: harkitse ja osta vain todelliseen tarpeeseesi, tutustu pakkausmer-

kintöihin ja käyttöohjeisiin - noudata niitä! Käytä vain tarvittava määrä, säilytä kemikaalit alkuperäisessä pakkauksessa lasten ulottumattomissa sekä hävitä ylimääräinen kemikaali asianmukaisesti.

Lapsiturvallinenkaan pakkaus ei takaa sitä, etteikö lapsi saisi pakkausta auki; siihen menee vain pidempi aika. Jos onnettomuus kaikesta huolimatta tapahtuu, ja lapsi nielee tai saa päälleen jotain mahdollisesti vaarallista, soita hätänumeroon tai Myrkytystietokeskukseen.

Yleinen hätänumero 112 Myrkytystietokeskus 09 471 977

PESTÄÄN, SIVOTAAN, TISKATAAN

Pesuainepakkaukset on tärkeä pitää pienten lasten ulottumattomissa. Esimerkiksi konetiskiaineet ovat pääsääntöisesti ärsyttäviä tai syövyttäviä, ja näistä vaaroista varoitetaan pakkauksessa olevalla varoitusmerkillä.

Vaikka hygieniä on tärkeää, ei kodin tarvitse olla kliinisen puhtas. Bakteereja tappavia aineita ei normaalisti tarvita.

Natriumhydroksidia (arkikielessä lipeä) sisältävät viemärinavausaineet ovat voimakkaasti syövyttäviä ja niitä ei pääsääntöisesti tarvita kotona. Viemäritukoksen voi avata mekaanisilla menetelmillä, esimerkiksi viemärirassilla.

Siivoa säännöllisesti, mahdollisimman miedoilla aineilla ja nykyaikaisilla siivousvälineillä.

MAALATAAN, RAKENNETAAN, KORJATAAN

Orgaanisia liuotinaineita sisältäviä lakkabensiinejä, maaleja, lakkoja ja suihkeita ei saa käyttää huoneessa, jossa lapset oleskelevat. Älä laita pensseleitä likoamaan liuotinaineeseen paikkaan, jossa lapset pääsevät niihin käsiksi. Peitä ne kannella tai muovipussilla.

LAMPUÖLJYT JA GRILLINSYTYTYSNESTEET

Eräät lamppuöljyt ovat aiheuttaneet onnettomuuksia. Jos lapsi nielee tällaista nestettä, sitä voi päätyä myös keuhkoihin, jolloin se voi aiheuttaa kemiallisen keuhkokuumeen. Lamppuöljyllä täytetyt lamput on pidettävä poissa lasten ulottuvilta, koska pienikin määrä lampuöljyä nieltynä tai jo lampun sydämen imeskely saattaa aiheuttaa hengenvaarallisen keuhkovaurion. Värikköiden ja hajustettujen lamppuöljyjen myynti on nykyisin kielletty.

Myös grillinsytytysnesteet on pidettävä pois lasten ulottuvilta, koska pienikin määrä sytytysnestettä nieltynä saattaa aiheuttaa hengenvaarallisen keuhkovaurion.

AUTO

Autohoitotuotteet voivat olla terveydelle haitallisia ja ne tulee säilyttää lasten ulottumattomissa. Esimerkiksi bensiinistä haihtuu terveydelle vaarallisia höyryjä, jäähdytysneste (glykoli) on haitallista, akkuhappo on voimakkaasti syövyttävää ja tuulilasipesunesteet voivat sisältää myrkyllistä metanolia. Metanolipitoiset tuulilasipesunesteet ovat harvoja kuluttajille myytäviä myrkylliseksi luokiteltuja kemikaaleja, ja jo pienikin määrä nestettä voi nieltynä aiheuttaa sokeutumisen tai jopa kuoleman.

ENERGIANSÄÄSTÖLAMPUT

Energiansäästölamput ja loistelamput sisältävät elohopeaa. Elohopea on metalli, joka on vahingollista hermostolle. Päällä oleva energiansäästölamppu sisältää höyrystynyttä elohopeaa. Jos lämmin lamppu menee rikki, avaa ikkuna, sulje huoneen ovi ja tuuleta kunnolla.

Kerää sitten jäähtyneen lampun osat lasiastiaan, pyyhi lattia kostealla liinalla ja laita myös liina lasiastiaan. Merkitse astiaan sen sisältö ja jätä se ympäristölle haitallisten jätteiden keräyspisteeseen. Älä käytä pölynimuria, sillä se levittää elohopeaa ilmaan.

HIUSVÄRIT

Sekä kesto- että kevyt- värit sisältävät vahvoja kemikaaleja, jotka voivat olla haitallisia ja aiheuttaa allergisia reaktioita. Siksi niitä ei suositella käytettäväksi alle 16-vuotiaille.

MITÄ VAROITUSMERKIT TARKOITTAVAT?

KEMIKAALIN VAAROISTA ILMOITETAAN varoitusmerkinnöin. Oranssipohjaiset varoitusmerkit korvataan lähivuosina punalaitaisilla varoitusmerkeillä. Alla on esitelty uudet varoitusmerkit sekä kerrottu, millaisiin vaarallisiin kemikaaleihin nämä viittaavat.

Kemikaalit, jotka ovat välittömästi myrkyllisiä suun tai ihon kautta ja/tai hengitysteitse. Tällä merkillä varustetut kemikaalit voivat olla välittömästi tappavia.

Kemikaalit, jotka aiheuttavat pitkäaikaisia vaikutuksia, kuten syöpää, perimävaurioita ja hedelmällisyyden heikentymistä tai sikiövaurioita. Käsittää myös kemikaalit, jotka aiheuttavat hengitettynä allergiaa, myrkyvaikutuksia tietyissä kohde-elimissä tai aspiraatiovaaran.

Kemikaalit, jotka aiheuttavat iho- ja silmä-ärsytystä, allergisia ihoreaktioita, hengitysteiden ärsytystä, välitöntä myrkyllisyyttä, uneliaisuutta tai huimausta. Kemikaalit, jotka ovat vaarallisia otsonikerrokselle.

Kemikaalit, jotka syövyttävät ihoa, aiheuttavat vakavia silmävaurioita tai syövyttävät metalleja.

Räjähävät kemikaalit ja esineet.

Vesiympäristölle vaaralliset kemikaalit

Syttyvät nesteet ja niiden höyryt, kaasut, aerosolit ja kiinteät aineet.

Kemikaalit (kaasut, nesteet tai kiinteät aineet), jotka aiheuttavat toisen materiaalin palamisen tai myötävaikuttavat siihen.

Kaasut, joita säilytetään astiassa paineen alaisena (vähintään 2 baria).

SANAT JA KÄSITTEET

LASTENHOITOTUOTTEET

Tuotteet, jotka helpottavat lapsen rauhoittumista, nukkumista, hygieniasta huolehtimista, syömistä ja imemistä.

PBT-AINEET

Hitaasti hajoavia, biokertyviä ja myrkyllisiä aineita.

CMR-AINEET

Syöpää aiheuttavia, perimää vaurioittavia tai lisääntymiselle vaarallisia aineita. Tulee sanoista carcinogenic, mutagenic or reprotoxic.

ECHA

Euroopan kemikaalivirasto.

KANDIDAATTILISTA

EU:n luettelo erityistä huolta aiheuttavista aineista. Aineet voivat olla esim. CMR- tai PBT-aineita (ks. yllä). Kandidaattilistaa päivitetään säännöllisesti ja se on nähtävissä ECHA:n verkkosivuilla.

KEMIKAALIT

Tässä oppaassa termillä kemikaalit tarkoitetaan sekä kemiallisia aineita että aineiden seoksia. Kaikki aineet ja seokset eivät ole vaarallisia. Tässä oppaassa käsitellään sellaisia aineita ja seoksia, jotka voivat jollain tavalla olla haitaksi terveydelle tai ympäristölle.

KOSMEETTISET VALMISTEET

Kosmeettiset valmisteet määritellään yleensä aineiksi tai valmisteiksi, jotka on tarkoitettu levitettäväksi ihmiskehon ulkoisiin osiin, hampaisiin tai suun limakalvoille ja joiden yksinomaisten tai pääsääntöisenä tarkoituksena on puhdistaa, muuttaa tuoksua, muuttaa ulkonäköä, suojata, pitää hyvässä kunnossa tai estää hajuhaittoja. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi meikit, saippuat ja ihovoiteet.

LELUDIREKTIIVI

EU-lainsäädäntö, jossa määritellään, miten lelut on merkittävä ja mitä ne saavat sisältää. Uudet ja tiukemmat kemikaaleja koskevat vaatimukset tulivat voimaan 20. heinäkuuta 2013.

RAPEX

EU:n varoitusjärjestelmä vaarallisille tuotteille. Suomessa RAPEXin yhteyspisteenä toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Linkit RAPEX-järjestelmän sivuille on Euroopan komission, Tukesin sekä Kuluttaja- ja kilpailuviraston verkkosivuilla.

REACH

EU:n asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista. Tulee sanoista Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals.

CLP

EU:n asetus aineiden ja seosten luokituksista, merkinnoista ja pakkaamisesta. Tulee sanoista Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures.

RoHS-DIREKTIIVI

EU-säännös, joka rajoittaa elohopean, kadmiumin, lyijyn, kuudenarvoisen kromin sekä palonestoaineiden PBB ja PBDE käyttöä sähkö- ja elektroniikkatuotteissa. Voimassa 1. heinäkuuta 2006 lähtien.

ERITYISTÄ HUOLTA AIHEUTTAVAT AINEET

Jos esine sisältää enemmän kuin 0,1 prosenttia kandidaattilistalla olevaa ainetta, on kuluttajalla oikeus pyytää ja saada tietoa esineen turvallisen käytön mahdollistamiseksi. Tiedot on toimitettava maksutta 45 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

ESINEET

Eurooppalaisessa kemikaalilainsäädännössä REACHissa erotetaan aineet, seokset ja esineet. Esineet määritellään tuotteiksi, joiden muodolla tai rakenteella on suurempi merkitys tuotteen käyttöön kuin kemiallisella koostumuksella. Esineitä ovat esimerkiksi vaatteet, lelut ja elektroniikka.

tukes

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

HELSINKI PL 66 (Opastinsilta 12 B) 00521 Helsinki

TAMPERE Kalevantie 2, 33100 Tampere

ROVANIEMI Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi

PUHELIN 029 5052 000 | www.tukes.fi

Lisätietoja:

www.tukes.fi

Lastenhoitotarvikkeiden ja lelujen turvallisuudesta:

www.tukes.fi/kuluttajaturvallisuus

Kemikaaleista:

www.tukes.fi/kuluttajille

Eurosafe Child Product Safety Guide

<http://www.childsafetyeurope.org/archives/news/2013/dec-05-product-safety.html>

US Consumer Product Safety Commission

www.cpsc.gov

Tapaturmien ehkäisystä saa tietoa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sivuilta <http://www.thl.fi/tapaturmat>

Ympäristömerkki

Motiva hallinnoi Suomessa sekä pohjoismaista ympäristömerkkiä (Joutsenmerkki) että EU-ympäristömerkkiä <http://joutsenmerkki.fi>